

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:

1.Pf.20.377/2025/7.

A felperesek:

I. r. felperes I. rendű

I. r. felperes címe

II. r. felperes II. rendű

II. r. felperes címe

A felperesek képviselője:

Nagy Norbert Ügyvédi Iroda I. és II. rendű felperes képviseletében

ügyvédi iroda címe

Az alperesek:

I. r. alperes I. rendű

I. r. alperes címe

II. r. alperes II. rendű

I. r. alperes címe

Az alperesek képviselője:

Dr. Balczó Gábor ügyvéd I. rendű alperes képviseletében

ügyvéd1 címe

Dr. Fekete Ágnes Eszter ügyvéd II. rendű alperes képviseletében

ügyvéd2 címe

A per tárgya:

végrendelet érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság:

Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

26.P.21.298/2023/27.

A fellebbezést benyújtó fél:

I. rendű alperes

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 15 napon belül 114.300 (száztizennégyezer-háromszáz) forint másodfokú perköltséget, továbbá az államnak 2.500.000 (kétmillió-ötszázezer) forint fellebbezési illetéket.

Az illeték megfizetése e határozat meghozatalának napjától számított 60. napon esedékes.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

[1] Az alperesek örökhagyó született: születési név (a továbbiakban: örökhagyó) nevelt gyermekei, akiket 1980-ban az örökhagyó a korábbi házastársával, I. r. alperessel - örökbefogadás nélkül - állami gondozásból a nevelésébe vett.

[2] Az örökhagyó és egyéb érdekelt 2012-ben ismerkedtek meg, ismerősi kapcsolatban álltak, szabadidejüket együtt töltötték.

[3] Az örökhagyó a 2019. március 20-án kelt holográf írásbeli magánvégrendeletében a ingatlan címe alatti ingatlana és az ingatlanban található ingóságai örökösül egyéb érdekeltet nevezte meg.

[4] Az örökhagyó 2019. augusztus 31-én elhunyt, leszármazója és túlélő házastársa, illetve szülője nem volt.

[5] A közjegyző neve előtt számon folyamatban volt hagyatéki eljárásban az alperesek egy 2019. július 12. dátummegjelöléssel, örökhagyó névaláírással ellátott, két lapból álló végrendelet megjelölésű dokumentumot (a továbbiakban: végrendelet) mutattak be, mely szerint az örökhagyó a tulajdonát képező ingatlanok, illetve teljes vagyona örökösének az alpereseket nevezte meg. A végrendeleten egyéb érdekelt¹ és egyéb érdekelt² végrendeleti tanúk aláírása szerepelt.

[6] A hagyatéki eljárásban az örökhagyó törvényes örököse, egyéb érdekelt³ és egyéb érdekelt a végrendeletet nem ismerték el érvényesnek.

[7] A közjegyző ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzéssel - a vitatott végrendeletet érvényes végrendeletnek tekintve - végrendeleti öröklés jogcímén $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ arányban az I. és II. rendű alperesek részére ideiglenes hatállyal átadta az örökhagyó hagyatékába tartozó vagyontárgyakat.

[8] egyéb érdekelt³, az örökhagyó törvényes örököse a vitatott végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt a Fővárosi Törvényszéken pert indított 26.P.23.694/2020. szám alatt a jelen per alperesei ellen.

[9] egyéb érdekelt a per folyamatban léte alatt, 2022. november 1-jén elhunyt, örökösei a felperesek, akik egyéb érdekelt jogutódjaiként perbeléptek.

[10] A felperesek keresetükben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 7:37. § (1) és (2) bekezdésére alapítottnak annak megállapítását kérték, hogy az örökhagyó 2019. július 12-ére keltezett végrendelete a felek egymás közti viszonyában érvénytelen. A vitatott végrendelet érvénytelenségét elsődlegesen több, egymással tárgyi keresethalmazatban előterjesztett jogcímen állították. E körben a keresetváltoztatást az elsőfokú bíróság részükre a 17-II. sorszámú végzésével engedélyezte.

[11] A felperesek elsőként a Ptk. 7:17. § (1) bekezdésére hivatkoztak, mert álláspontjuk szerint az okirat készítésének ideje az okiratból nem tűnik ki. Ezt érvelésük szerint a 9. sorszám alatt beszerzett, 26.P.23.694/2020/62. számú szakvélemény támasztja alá, miszerint a végrendeletet az örökhagyó bizonyosan nem 2019-ben írta alá, illetve a végrendelet második oldalán az évszám utolsó számjegyét szándékosan megváltoztatták, az eredeti évszám 2018 volt.

[12] A felperesek érvénytelenségi okként jelölték meg a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés c) pontját is. Előadásuk szerint a több különálló lapból álló végrendelet lapjai nem tartalmazzak folyamatos sorszámozást, mert a szakértői vélemény szerint a sorszámozást átírták, a vitatott végrendelet 1. lapján az 1/1 számból a /1 szám alatt eredetileg 2-es számjegy volt. Emellett a folyamatos sorszámozás követelménye nem teljesült eredetileg sem.

[13] A felperesek kérték a vitatott végrendelet érvénytelenségének megállapítását a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés *b)* pontjára hivatkozással is, mert álláspontjuk szerint a végrendeletet az örökhagyó nem a tanúk együttes jelenlétében írta alá. Ezt arra alapozták, hogy a 26.P.23.694/2020. számú ügyben meghallgatott végrendeleti tanúk vallomása és a 26.P.23.694/2020/62. számú szakértői vélemény ellentmondanak, a tanúk tehát nem akkor voltak ott, amikor azt a vallomásukban elmondták és a vitatott végrendelet nem az általuk előadott körülmények között keletkezett. A tanúk 2019-ben készült végrendeletről számoltak be és arról, hogy az örökhagyó előttük kizárólag az aláírását helyezte el a végrendeleten. Ehhez képest a szakértői vélemény alapján az állapítható meg, hogy 2019-ben a végrendelet bizonyosan nem keletkezhett és abból az tűnik ki, hogy legalább négy személy négyféle tintával írta a végrendelet különböző részeit. A tanúk ezzel szemben azt mondták el, hogy mindegyikük a saját tollával írta meg a végrendeleten szereplő adatokat és az örökhagyó is a saját tollát használta a név aláírásához.

[14] Másodlagosan - arra az esetre, ha az elsődlegesen előterjesztett három jogcímen a kereset nem eredménytelen - kérték annak megállapítását is, hogy a végrendelet a Ptk. 2:9. § (1) bekezdése szerint érvénytelen, mert az örökhagyónak a vitatott végrendelet megtételekor az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányzott egészségügyi és elmeállapota miatt. Állításuk az volt, hogy az örökhagyó rákos megbetegedésben szenvedett, az orvosi dokumentáció alapján a halálát megelőző egy-két hónapban állapota, demenciája már nem tette lehetővé, hogy végrendeletet készítsen, főképp nem a tanúk által elmondott módon. E körben kérték igazságügyi elmeorvos szakértői vélemény, továbbá az örökhagyó betegségétörténetének és orvosi dokumentációjának beszerzését is.

[15] Az alperesek a kereset elutasítását kérték, a felperesek által megjelölt érvénytelenségi okokat vitatták. Védekezésük szerint a végrendeleti tanúk egybehangzóan tettek tanúvallomást a vitatott végrendelet keletkezésének körülményeiről, a tanúvallomásokat pedig a szakvélemény adatai sem cáfolták. A végrendelet 2019. július 12-én keletkezett. A szakvélemény is azt állapította meg, hogy a tanúk és az örökhagyó aláírásai is a névtulajdonostól származnak. Az pedig, hogy a végrendeleten több személytől származó kézírás található, a végrendeletet érvénytelenné nem teszi.

[16] Az alperesek hivatkoztak arra is, hogy a bírói gyakorlat szerint a több különálló lapból álló végrendelet egyes lapjai önálló írásbeli magánvégrendeletnek is minősülhetnek, ha ezeken a lapokon tett végintézkedés jellegénél fogva önállóan is megtehető, a többi lapon tett végintézkedéssel nincs tartalmilag megbonthatatlan összefüggésben és mindenben megfelel a törvényben szabályozott alaki érvényességi követelményeknek. A vitatott végrendelet első oldalán nem vitásan az örökhagyó saját kezétől származó aláírás található, azon is szerepel mindkét végrendeleti tanú aláírása és halál esetére szóló rendelkezést tartalmaz. Ezért a végrendelet első oldala önálló, érvényes végrendeletként ítélandó meg.

[17] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy örökhagyó született: születési név örökhagyó 2019. július 12-ére keltezett végrendelete a felperesek és az alperesek egymás közti viszonyában érvénytelen.

[18] Kötelezte egymás között egyenlő arányban az I. és II. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessenek meg az I. és II. rendű felpereseknek személyenként 887.525 forint perköltséget, továbbá az államnak 1.500.000 forint kereseti illetéket.

[19] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában alkalmazott jogszabályként Ptk. 7:17. § (1) bekezdés *b)* pontjának és (2) bekezdésének és a Ptk. 7:37. § (1), (2) és (3) bekezdésének a rendelkezéseit hívta fel.

[20] Az elsőfokú bíróság a döntése alapjául figyelembe vette a felek előadását, a rendelkezésre álló okirati bizonyítékokat, továbbá a Pp. 270. §-a alapján az örökhagyó

törvényes örököse, egyéb érdekelt³ által indított 26.P.23.694/2020. számú perben meghallgatott egyéb érdekelt¹ és egyéb érdekelt² tanúk vallomását (26.P.23.694/2020/42. számú jegyzőkönyv), valamint utólagos bizonyítás keretében az ugyanazon perben kirendelt szakértő¹ és szakértő² együttes írás- és okmányszakértői véleményét (26.P.23.694/2020/62. számú szakértői vélemény).

[21] Az elsőfokú bíróság a Pp. 342. § (4) bekezdése alapján a felperesek által előterjesztett keresetek közül először az elsődleges keresetben megjelölt jogcímeket vizsgálta.

[22] Az elsőfokú bíróság a vitatott végrendelet tekintetében a felperesek utólagos bizonyítását megengedte és beszerezte a 26.P.23.694/2020/62. számon keletkezett együttes igazságügyi írás- és okmányszakértői véleményt. A szakvéleményt aggálytalannak találta. Kifejtette, hogy a szakértők a rendelkezésükre bocsátott végrendeleti példányt, az örökhagyó 2019. március 20-án kelt végrendeletét és a további összehasonlító írásmintákat megvizsgálva a feltett kérdésekre egzakt és egyértelmű válaszokat adtak. A szakvélemény nem hiányos, nem homályos, helyességéhez nem fér kétség, ezért az bírósági ítélet alapjául szolgálhat.

[23] Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a 26.P.23.694/2020/62. számú (9. sorszám alatti) szakvélemény mind írásszakértői, mind okmányszakértői szempontból alátámasztja a felpereseknek azt a tényállítását, hogy a végrendelet nem 2019. július 12-én keletkezett. A szakértői véleményben foglaltak ismertetésével azt emelte ki, hogy a szakértő szerint bár a vitatott végrendelet mindkét lapján minden kétséget kizáróan a névtulajdonos örökhagyó kezétől származó névaláírás szerepel, a kórházi dokumentációkon szereplő aláírásminták figyelembevételével megállapítható, hogy ezek az aláírások 2019. július 12-én nem készülhettek. A szakértő a végrendeleten szereplő aláírás, valamint a különböző időpontokban keletkezett aláírásminták összevetésével szükségszerűen vont le szakértői, szakmai következtetéseit, amelyek kiterjedtek a végrendeleten szereplő aláírás keletkezésének idejére is. Ez a szakértői következtetés nem jelent a szakértői feladaton való túlereszkedést, hanem az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény 39. § (3) bekezdésében írtaknak megfelelő, szakértőt terhelő szakértői eljárást és válaszadást. A szakvélemény egyébként pedig kizárólag abban az esetben lenne aggályosnak tekinthető, ha a Pp. 316. § (1) bekezdésében írt valamely feltétel fennállna.

[24] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy az okmányszakértői vizsgálatot végző szakértő² a szakvélemény 9-10. és 13. oldalán azt a szakértői megállapítást tette, hogy a vitatott végrendelet 1/2 lapján a dátum „2019” évszámának utolsó számjegyét hamisították. Az elsőfokú bíróság e körben részletesen ismertette a szakvélemény megállapításait, kifejtve, hogy a szakértő okszerűen és részletesen indokolta, hogy milyen körülmények alapján lehetett megállapítani az 1/2 lapon eredetileg szereplő keltezés évszáma utolsó számjegyének célzott, mechanikus módszerrel történt megváltoztatását (26.P.23.694/2020/62. számú szakvélemény 10. oldal).

[25] Az elsőfokú bíróság ismertette a szakvélemény azon megállapítását is, miszerint a végrendeleten kizárólag az örökhagyó névaláírása származik az örökhagyótól, a további kézzel írt részeket - egyrészt a végrendelet sorok közötti szövegírását és a második oldalon szereplő keltezést, másrészt mindkét oldalon az örökhagyó személyi igazolvány számait, harmadrészt az első oldalon található keltezést - három különböző személy írta (26.P.23.694/2020/62. számú szakvélemény 7. oldal). Hangsúlyozta, hogy annak megállapítása, hogy a végrendelet szövegében három különböző személy végzett beleírást, azonban a szövegírásokat végző személyek nem azonosíthatóak, nem teszi a szakvéleményt a Pp. 316. § (1) bekezdése szerint ellentmondásossá vagy hiányossá. A per eldöntése szempontjából nem a végrendelet szövegíró részét készítő személyek számának, eltérő vagy azonos személyének, hanem kizárólag annak volt jelentősége, hogy a végrendelet

keletkezhetett-e a felek által megjelölt és a tanúk által előadott körülmények szerint (26.P.23.694/2020/62. számú szakvélemény 11-12. oldal b) és c) pont).

[26] Az elsőfokú bíróság a szakvéleménynek a tanúk aláírásával kapcsolatos megállapításait is részletesen ismertette. Arra mutatott rá, hogy a szakvélemény f) és g) pontja között nincs ellentét. Az f) pont - a szakvélemény 8-9. oldalain kifejtettekkel összhangban - a tanúk aláírásának, lakóhelyének és személyi igazolvány számának feltüntetéséhez használt íróeszközre, a g) pontban tett megállapítás a végrendelet lapjain az 1/1 és az 1/2 jelölésekhez használt íróeszközökre és arra vonatkozik, hogy az e jelölésekhez használt íróeszközök nem azonosíthatók be a kézírással készült részekhez, vagyis a kézírással készült részeknél használt íróeszközökkel fennálló azonosság sem állapítható meg. A szakértő az összehasonlítás és a beazonosíthatóság nehézségére is egyértelmű magyarázatot adott az oldalszámozások többszörös vonallal áthúzottak, átírtak, rövid az írásnyom (26.P.23.694/2020/62. számú szakvélemény 11-12. oldal f) és g) pont).

[27] Az elsőfokú bíróság alaptalannak ítélte a 2-es számjegy felismerhetőségével kapcsolatos I. rendű alperesi hivatkozást is. A szakértői vélemény egyértelműen rögzíti a 9. oldal 5. bekezdésében, hogy az 1/1 lapszámozásnál a / jel után 2-es számjegy szerepelt korábban – jól látható a 2-es számjegy felső íve, illetve a 2-es számjegy vízszintes talpvonala –, melyet utóbb átírtak 1-es számjegyre. Mivel az oldalszámok jelölése kézzel, golyósíronnal készült, kizárt az előre megszerkesztett formanyomtatvány használata.

[28] E szakértői megállapításokat az elsőfokú bíróság a további bizonyítékokkal is összevetette és arra a megállapításra jutott, hogy azok a szakvélemény megállapításainak cáfolatára nem alkalmasak.

[29] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a tanúk egybehangzóan állították, hogy a végrendelet 2019-ben készült, a végrendelet konkrét keletkezési körülményeiről is azonosan számoltak be: az örökhatályú a vitatott végrendeleti példányra kizárólag az aláírását helyezte el, az okiraton levő többi szöveg - ideértve a dátum elhelyezését is - már rajta volt, amikor a tanúk megérkeztek. Az okiratot az örökhatályú elejétől végig, teljes terjedelmében felolvasta előttük, azon áthúzott vagy törölt szövegrész nem volt és mindketten látták, hallották, hogy a teljes szöveget felolvassa. Beszámoltak arról is, hogy az örökhatályú elmondása szerint a vitatott végrendeleti példány megírásában egy ismerőse segített neki. A tanúk azt is állították, hogy az aláírásukat saját tolluk használatával helyezték el az okiraton és annak mindkét lapját aláírták.

[30] Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a tanúvallomások a 26.P.23.694/2020/62. számú szakvélemény kategorikus szakértői megállapításaival szöges ellentétben állnak. szakértő1 írásszakértő gyakorlatilag kizárta a vitatott végrendelet 2019-es keletkezését megállapítva, hogy az azon elhelyezett örökhatályú aláírások 2019. július 12-én nem készülhettek. szakértő2 okmányszakértő pedig azt állapította meg, hogy a vitatott végrendeleti példány két lapján egyéb érdekelt1 és egyéb érdekelt2 tanú névaláírása különböző íróeszközökkel történt, tehát a tanúk aláírásának elhelyezése semmiképpen sem történhetett meg a tanúk által elmondott módon, a tanúnkénti egy-egy saját toll használatával. A tanúk vallomása egyéb pontokon is ütközik a szakvélemény megállapításaival (tollváltás, a végrendelet megszövegezésében hány személy vett részt, az íráshoz használt íróeszközök száma, volt-e törlés, áthúzás a végrendeletben).

[31] Az elsőfokú bíróság azt is kifejtette, hogy a Ptk. 7:17. § (1) bekezdésének sérelme tekintetében a 26.P.23.694/2020/62. számú szakvélemény egyértelmű megállapításokat tartalmaz. A második lapon a keltezés évszámának utolsó számjegyét, utólag, célzatosan,

hegyes eszköz alkalmazásával alakították 9-es számjegyre, az alatta levő eredeti számjegyet a szakértő 8-asnak véleményezte. Ez egybevégt egyrészt szakértőt írásszakértő azon megállapításával, hogy a vitatott végrendelet nem 2019-ben keletkezett, másrészt alátámasztja ezt a felperesek által a 14. sorszámú irathoz csatolt kórházi dokumentáció is. A 2019. július 1. napján kelt kórházi felvételi lap szerint az örökhagyótól demencia miatt részletes információ már ekkor sem volt nyerhető. A 2019. július 5-én kelt zárójelentés ugyanezt a megállapítást tartalmazza azzal, hogy az örökhagyó hospice osztályon történő elhelyezését javasolják. Ez utóbbi bizonyítékok megkérdőjelezzik a tanúvallomások azon részét, hogy az örökhagyó 2019. július 12-én egyedül, más személy segítsége nélkül taxival jutott volna ki a úti házához és ott a tanúkkal önállóan egyeztetett volna, végakarátát a tanúk által elmondott módon kifejezte volna.

[32] Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a tanúvallomások az okirat tényleges tartalmának és a szakvélemény megállapításainak, továbbá a kórházi dokumentáció adatainak oly mértékben és olyan alapvető kérdésekben ellentmondanak, hogy az alperesek álláspontjától eltérően a rendelkezésre álló bizonyítékokból kizárólag az a következtetés vonható le, miszerint a végrendelet nem 2019. július 12-én keletkezett.

[33] Az elsőfokú bíróság továbbá arra mutatott rá, hogy a keltezésnek magából az okiratból kell kitűnnie, mégpedig oly módon, hogy e vonatkozásban ne merüljön fel semmiféle kétely. Tekintettel arra, hogy a vitatott végrendelet második lapján a keltezés évszámának utolsó számjegyét meghamisították, ez azt jelenti, hogy a vitatott végrendelet keltezése kétséges, ezért a Ptk. 7:17. § (1) bekezdése szerinti érvénytelenségi ok is fennáll. Önmagában a keltezés téves vagy nem megfelelő megjelölése a végintézkedés érvénytelenségét nem vonja maga után, hanem - szükség esetén - a valóságos adatok bizonyításának az útját nyitja meg (BH2011. 225.). Az adott esetben azonban ítéleti bizonyossággal megállapítható, hogy a végrendelet keltezését meghamisították, azaz azt utólagosan, az örökhagyó akaratán kívül, mechanikus beavatkozással, célzatosan változtatták meg.

[34] Az elsőfokú bíróság értékelése szerint a tanúvallomások, a vitatott végrendelet tényleges tartalma és a szakvélemény közötti ellentmondások kellően alátámasztják azt is, hogy a Ptk. 7:17.§ (1) bekezdés b) pontjában írt feltétel nem teljesült, a vitatott végrendeletet az örökhagyó nem a tanúk együttes jelenlétében írta alá.

[35] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a per tárgyát képező végrendelet esetében a Ptk. 7:17. § (2) bekezdésében írt követelmény sem teljesült. A vitatott végrendelet két különálló lapján az oldalszámozáshoz és a végrendelet egyéb részeihez használt íróeszközök azonossága nem volt megállapítható (62. sorszámú szakvélemény 9. oldal), továbbá az első lapon az „1/2” megjelölésből a 2-es számjegyet utólag, többszörös átirással 1-es számjegyre írták át. E javítás eredményeképpen a sorszámozás folyamatosnak nem tekinthető, hiszen az „1/1” jelölés egyértelműen azt jelenti, hogy a végrendeletnek nincsen több lapja. A javítás előtti oldalszámozás vizsgálata is azonos eredményre vezet, hiszen az „1/2” oldalt folyamatos sorszámozás esetében nem a jelenlegi „1/2”, hanem „2/2” számú oldal követné.

[36] Az elsőfokú bíróság a Pp. 279. § (1) bekezdése szerint a perben felmerült valamennyi bizonyítékot, a végrendelet keletkezésének a felek által megjelölt és a tanúk által előadott körülményeit, az örökhagyónak a végrendeleten feltüntetett keltezés idejében dokumentált egészségi állapotát, valamint a szakértői véleményben tett valamennyi megállapítást és a szakértő által levont következtetéseket is összevetve jutott arra a következtetésre, hogy a végrendelet a fenti okokból érvénytelen.

[37] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a végrendelet nem az abban feltüntetett időpontban keletkezett, az erre alapított okok alapján annak az érvénytelensége

megállapításra került, így a belátási képesség hiányára alapított érvénytelenségi okot vizsgálnia nem kellett.

[38] Az elsőfokú bíróság alaptalannak ítélte alperesek védekezését a körben is, hogy a vitatott végrendelet első lapja önálló végrendeletnek minősülve érvényesnek tekintendő. Kiemelte, hogy a végrendelet keltezésének ideje az okiratból nem tűnik ki, továbbá azt az örökhagyó nem a tanúk együttes jelenlétében írta alá. Az alperesek által hivatkozott BDT2011. 2433. számú eseti döntés csak arra az esetre lenne vonatkoztatható, ha a több, különálló lapból álló végrendelet - egyéb feltételek mellett - mindenben megfelelné a törvényben szabályozott alaki érvényességi követelményeknek. Mivel a vitatott végrendelet a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés és a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti alaki követelményeknek nem felel meg, ezért az első lap önálló végrendeletként történő megítélése szóba sem kerülhet.

[39] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a vitatott végrendelet érvénytelenségét a perben álló felek egymás közötti viszonyában (*inter partes*) megállapította (PK 85. számú állásfoglalás *b)* pont).

[40] Az elsőfokú bíróság a perköltség viseléséről a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján, a Pp. 37. § *b)* pontjában és 87. § (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével döntött.

[41] Az ítélet ellen az I. rendű alperes fellebbezett.

[42] Jogorvoslati kérelmében elsődlegesen az első fokon hozott határozat megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú bíróságnak új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Kérte a felperesek perköltségben marasztalását is.

[43] Az I. rendű alperes kifejtette, hogy az ítélet abból indult ki, hogy azonos végrendelet érvénytelensége iránti egyéb érdekelt³ felperes által indított és a Fővárosi Törvényszék előtt 26.P.23.694/2020. számú perben beszerzett, szakértő¹ által készített igazságügyi szakértői vélemény elsőbbséget élvez minden más bizonyítékkal szemben. Ehhez képest az állapítható meg, hogy a szakértői vélemény az örökhagyó aláírásának keltére, továbbá arra vonatkozóan is csak feltételezéseket tartalmaz, hogy milyen tollal került megírásra, aláírásra a végrendelet és olyan sommás kijelentéseket tartalmaz a végrendelet 2. oldalán található dátum tekintetében (a dátum hamisított), ami teljes mértékben ellentétes a másik perben meghallgatott végrendeleti tanúk vallomásával.

[44] Az I. rendű alperes álláspontja szerint a szakértői vélemény annak megállapításakor, hogy az örökhagyó nem a végrendelet keltének időpontjában írta alá azt, nem vette figyelembe az örökhagyó hullámzó egészségi állapotát, cukorbetegségét, amely miatt több alkalommal is kezelésben részesült. A cukorbetegség a kognitív képességekre, így az írásképre is hatással volt, e körben az elsőfokú eljárásban orvosi igazolás, iratok is becsatolásra kerültek. Mind az írásszakértő, mind az elsőfokú bíróság figyelem kívül hagyta a 2019 nyarán készített közjegyzői iratokat, pedig ezek álltak a legközelebb az időpont tekintetében a végrendeleten megjelölt időponthoz.

[45] Az I. rendű alperes az elsőfokú ítélet iratellenességére is hivatkozott abban a körben, hogy az ellenkérelem-változtatásukban előadottakat (a magánvégrendelet 1. oldala teljes mértékben megfelel a Ptk. írásbeli magánvégrendelettel szemben támasztott alaki feltételeknek) figyelmen kívül hagyva az elsőfokú bíróság a végrendelet 2. lapját együttesen értékelte.

[46] Az I. rendű alperes kiemelte azt is, hogy az örökhagyó akár több különböző íróeszközzel is megteheti a végrendeletét, ezáltal a végrendelet alaki feltételei nem csorbulnak.

[47] Az I. rendű alperes kiemelte azt is, hogy a végrendeleti tanúk aggálytalan és azonos tartalmú vallomást tettek a körben, hogy az örökhagyó előttük, jelenlétükben írta alá a végrendeletet. A tanúk egyértelmű nyilatkozatot tudtak tenni arra vonatkozóan, hogy a végrendelet mikor keletkezett, részletesen beszámoltak arról, hogy a végrendelet elkészültének a napját, dátumát milyen eseményhez, szerencseszámhoz tudják kötni. A tanúk vallomása tehát egyértelműen cáfolja az igazságügyi szakértő véleményét, amely arra utal, hogy az örökhagyó nem a végrendelet keltének az időpontjában írta alá a végrendeletet. A szakértő is arra az álláspontra helyezkedett, hogy a végrendeleten található aláírás az örökhagyótól származik.

[48] Az I. rendű alperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tanúvallomások és a szakértői vélemény ellentéteit nem oldotta fel, annak ellenére, hogy az alperesek a peres eljárás során kérték a végrendeleti tanúk meghallgatását annak érdekében, hogy nekik a szakértő1-féle szakvéleményben foglalt megállapítások tükrében további kérdéseket tegyenek fel. Az erre vonatkozó bizonyítási indítványuk elutasításra került, ami azért is különösen aggályos, mert a végrendeleti tanúk a egyéb érdekelt³ által indított peres ügyben az igazságügyi szakértő kirendelése előtt kerültek meghallgatásra, így nem tudtak olyan kérdésekre válaszolni, amelyeket a szakvélemény ismeretében okszerűen fel kellett volna tenni számukra.

[49] Az I. rendű alperes érvelése szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a tényállást és téves következtetéseket vont le ítéletének [40], [41] pontjában, ugyanis a tanúk kifejezetten csak azt kötelesek igazolni, hogy az örökhagyó előttük a végrendeletet aláírta, vagy a végrendeleten levő aláírását saját magáénak ismerte el. A tanúknak nem kötelessége a végrendelet tartalmának ismerete, nem tartozik rájuk, hogy azt az örökhagyó mikor és milyen módon készítette - akár több íróeszköz használatával - és a végrendelet tartalma körében tett nyilatkozatukat is abból a szemszögből kell értékelni, hogy a végrendelet elkészítése óta hosszú idő telt el, a tanúk a végrendelet elkészítésében nem vettek részt.

[50] Az I. rendű alperes előadása szerint iratellenes az elsőfokú bíróság ítéletének [50] pontja is, amely szerint a végrendelet keltezésének ideje az okiratokból nem állapítható meg, továbbá azt az örökhagyó nem a tanúk együttes jelenlétében írta alá. E körben is mód és lehetőség lett volna arra, hogy a végrendeleti tanúk meghallgatása esetén ezen kérdéseket is az elsőfokú bíróság ismételten tisztázza, egyértelműsítse.

[51] A BDT2011. 2433. számú eseti döntésben foglaltak alapján azt hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete egyértelműen megállapította, hogy a végrendelet 1. oldalán található aláírások, dátumok azon személyektől származnak, akik az okiraton szerepelnek, ezen túlmenően a keltezés helye és időpontja is szerepel az 1. oldalon; tehát a végrendelet 1. lapja érvényes végrendeletnek felel meg, és nem lehet sem vitatott, sem pedig aggályos. Az első oldalon található dátum hitelességét a szakértő is megállapította, és azt az elsőfokú bíróság ítélete sem cáfolta, az a Ptk. 7:17. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelel. A végrendelet tanújának az okiratot a rá jellemző, szokásos módon kell aláírnia. A tanú személyének magából az okiratból megállapíthatónak kell lennie (3/2012. Polgári jogegységi határozat). Az I. rendű alperes hivatkozott a PK 86. számú állásfoglalás megállapításaira is.

[52] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási indítványainak nem adott helyt, azok elutasításáról sem döntött. Ezzel megfosztotta annak lehetőségétől, hogy a tényállításait bizonyítsa és az aggályos szakvélemény vonatkozásában kifogásait a szakértő megismerje és válaszokat adjon a feltett kérdéseire. Ezen okok alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

[53] Az I. és II. rendű felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását és az I. rendű alperes másodfokú perköltségben marasztalását kérték.

[54] A felperesek érvelése szerint az elsőfokú bíróság helytállóan helyezkedett arra az álláspontra ítéletének [53] bekezdésében, hogy más felek között, de a perbelivel azonos végrendelet okán folyamatban volt perben szerzett szakvélemény és az ott keletkezett tanúvallomások jelen perben felhasználhatók. A szakvélemény aggálytalan volt, a szakértők a rendelkezésükre bocsátott végrendeleti példányt (2019. július 12. napján kelt végrendelet), az örökhagyó 2019. március 20. napján kelt végrendeletét és a további összehasonlító írásmintákat megvizsgálva, a feltett kérdésekre egzakt és egyértelmű válaszokat adtak. A szakvélemény nem hiányos, nem homályos, helyességéhez nem fér kétség. egyéb érdekelt¹ és egyéb érdekelt² tanúk a végrendelet keletkezésének körülményeire vonatkozóan jegyzőkönyvi nyilatkozatot tettek a 26.P.23.694/2020. számú perben.

[55] A felperesek kiemelték, hogy az eshetőleges viszonyában álló keresetük alapján az örökhagyó belátási képességéről az elsőfokú bíróságnak döntenie nem kellett, ezért a tanúk meghallgatása az örökhagyó mentális állapota körében sem volt indokolt. Az adott eljárásban nem merült fel olyan új tény, körülmény, amely indokolta volna a tanúk ismételt meghallgatását, illetve a szakvélemény kiegészítését.

[56] A felperesek kiemelték, hogy a jogvita érdemét tekintve helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a keresetek és az ellenkérelmek alapjául előadott tényállításokra figyelemmel elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a két lapból álló, valamennyi peres fél által egységes okiratnak állított, írásbeli magánvégrendelet a keresetekben megjelölt okokból érvénytelen-e. Az alperesek ugyanis a megváltoztatott ellenkérelmükben arra az esetre állították, hogy a végrendelet első lapja önálló, érvényes végrendeletnek is minősülhet, ha az elsőfokú bíróság a keresetek alapján a két lapból álló, egységes okiratba foglalt végrendelet érvénytelenségét állapítaná meg.

[57] A felperesek hangsúlyozták, hogy az elsőfokú bíróság a szakvéleményt a Pp. 279. § (1) bekezdésének megfelelően a tanúvallomásokkal és az okirati bizonyítékokkal is egybevetette, a szerzett bizonyítékokat egyenként és összességükben is értékelte, amelyről az ítélete indokolásában is megfelelően számot adott az elsőfokú bíróság (26.P.21.298/2023/27. szám alatti elsőfokú ítélet [31] bekezdésétől a [47] bekezdéséig vonatkozó részek).

[58] Az írásszakértőnek nem az örökhagyó egészségi állapotát és cukorbetegségét kellett értékelnie, a felek által szolgáltatott és a rendelkezésre bocsátott, az örökhagyó összehasonlító aláírásmintáit tartalmazó okiratok alapján az örökhagyó írásképeinek változását kellett vizsgálnia. A szakértő a szakvéleményének kialakítása során nem hagyta figyelmen kívül a Közjegyzői Iroda által a névalírás hitelesítéséhez előnyomott, 2019. július 18-án kelt adatlapon szereplő aláírásmintát sem.

[59] A felperesek előadása szerint a szakvélemény nem minősül a perbeli adatokkal ellentétesnek akkor, ha a szakértő a logika és az általános intelligencia által követhető módon megindokolja a véleményben foglaltakat. Az egyesített írás- és okmányszakértői vélemény pedig ez utóbbi követelménynek mindenben megfelel, így aggályosnak nem minősül.

[60] A felperesek rámutattak arra is, hogy miután a végrendelet második lapján a keletkezés évszámának utolsó számjegyét az okmányszakértő aggálytalan véleményével igazoltan meghamisították, így a végrendelet keletkezése kétséges, a készítésének ideje magából az okiratból nem tűnik ki, ezért a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés szerinti érvénytelenségi ok megvalósul.

[61] A felperesek kiemelték, hogy a végrendelet keletkezési ideje az okiratból nem tűnik ki, továbbá azt az örökhagyó nem a tanúk együttes jelenlétében írta alá. A BDT2011. 2433. számú eseti döntés csak arra az esetre lenne vonatkoztatható, ha a több, különálló lapból álló végrendelet - egyéb feltételek mellett - mindenben megfelelne a törvényben

szabályozott alaki érvényességi követelményeknek. Mivel a vitatott végrendelet a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés és a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti alaki követelményeknek nem felel meg, ezért az első lap önálló végrendeletként történő megítélése szóba sem kerülhet. A felperesek rögzítették, hogy az I. rendű alperes által a fellebbezésében aggálytalannak tartott tanúvallomások szerint a végrendelet két lapja azonos időpontban keletkezett. Azonban a második lapról az okmányszakértői vélemény alapján megállapítható, hogy annak a keletkezése meghamisított. Mindez pedig, a tanúvallomásokra is figyelemmel, az első oldal keletkezését is kétségessé teszi. Megerősíti mindezt az a körülmény is, hogy az első lapon a dátumot olyan íróeszközzel tüntették fel, amelyet az aggálytalan okmányszakértői vélemény szerint a végrendelet két lapján más kitöltéshez nem használtak. Mindezért bár szerepel keletkezés a végrendelet első oldalán, de az abban feltüntetett időponthoz az elsőfokú eljárás során lefolytatott bizonyítás alapján komoly kétség fér. Az elsőfokú bíróság ezért a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés szerinti alaki követelmények hiányát helyesen állapította meg.

[62] A felperesek hivatkoztak arra is, hogy a 26.P.23.694/2020. számú perben hozott 81. sorszámú elsőfokú ítéletet a Fővárosi Ítéltábla a 17.Pf.20.351/2024/10. számú ítéletével helybenhagyta.

[63] A fellebbezés alaptalan.

[64] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el. Felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdésének megfelelően a fellebbezési kérelmek és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között gyakorolta. Fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett az elsőfokú ítéletnek a végrendelet érvénytelenségét a felperesek és a II. rendű alperes viszonyában megállapító rendelkezése.

[65] Az I. rendű alperes jogorvoslati kérelme elsődlegesen az érdemi döntés megváltoztatására, másodlagosan annak hatályon kívül helyezésére irányult, indokai mindkét fellebbezési kérelem tekintetében azonosak voltak. Érvei alapvetően a bizonyítás okszerűségét, a tények minősítését és az elsőfokú bíróság által levont jogkövetkeztetéseket támadták [Pp. 369. § (3) bekezdés *a)* és *c)* pontja]. A bizonyítás anyagának értékelése, „mérlegelése” a Pp. 369. § (3) bekezdés *a)* pontja szerinti felülbírálat keretében vizsgálható. Az indítványozott bizonyítás teljesítésének elmaradása az elsőfokú bíróság eljárásának az anyagi pervezetéssel összefüggő része, ami az anyagi jogi felülbírálat részeként vizsgálható és minősíthető, úgy, hogy a másodfokú bíróság egyúttal köteles elvégezni a saját anyagi jogi álláspontja szerint helyes anyagi pervezetést és az ezzel összefüggő intézkedéseket megtenni.

[66] A másodfokú bíróság megállapítása szerint anyagi pervezetés elvégzésére nem volt szükség, az elsőfokú bíróság a felperesek bizonyítási indítványait helyesen mellőzte, a jogvita elbírálásához szükséges peradatok, bizonyítékok teljeskörűen rendelkezésre álltak.

[67] Az érdemi felülbírálat eredménye az, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita eldöntéséhez szükséges mértékben feltárta és abból helytálló jogi következtetésre jutott, az alkalmazandó jogszabályok körét helyesen állapította meg. Érdemi döntésével a Fővárosi Ítéltábla egyetértett.

[68] A fellebbezésben foglaltak alapján az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakat a másodfokú bíróság az alábbiakkal erősíti meg.

[69] A Fővárosi Ítéltábla előjáróban azt rögzíti, hogy a Pp. 370. § (1) bekezdéséből következően a másodfokú bíróság a felülbírálati jogkörét főszabályként csak a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között gyakorolhatja, ilyen korlátnak minősülnek a Pp. 371. § (1) bekezdés *a)*, *b)* és *d)* pontjában megjelölt tartalmi követelmények körében előadottak. A Pp. 371. § (1) bekezdésében meghatározott jogszabálysértés-állítási kötelezettség következménye, hogy az behatárolja a másodfokú felülbírálat tárgyát is. A fellebbezés nem

irányulhat arra, hogy az elsőfokú eljárást és ítéletet hivatalból minden vonatkozásban vizsgálja felül a másodfokú bíróság.

[70] A Pp. törvényjavaslatának indokolása szerint a másodfokú bíróság a felülbírálati jogkörét a kérelem korlátai között gyakorolja. Korlátot ebben az értelemben nemcsak az képez, hogy a fellebbező milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az is, hogy azt milyen indokkal teszi (pl. mely anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik).

[71] A fellebbezési kérelem tartalmát a rendelkezési jog tartalmából következően a fellebbező fél határozza meg, a törvény szerint gyakorolt rendelkezési jog korlátozza a másodfokú bíróság döntési lehetőségeit is. Ennek során kiemelt jelentősége van a Pp. 371. § (1) bekezdés *b)* és *d)* pontjában foglalt tartalmi feltételeknek: a törvény kötelezővé teszi annak határozott megjelölését, hogy a másodfokú bíróság mennyiben és milyen okból változtassa meg az elsőfokú ítéletet, továbbá, hogy a fellebbező a kérelmét milyen anyagi vagy eljárásjogi szabálysértésre alapítja (ide nem értve azt az esetet, amikor a jogszabálysértés nem feltétele a felülbírálati jogkör gyakorlásának).

[72] A kért jogvédelem kijelölése után a fellebbezőnek a kérelméhez olyan mértékben részletezett indokolást kell fűznie, amely egyértelművé teszi, hogy saját jogi álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállás megállapítása, vagy a megállapított tények jogi minősítése során milyen hibákat vétett, mérlegelésének eredménye mennyiben és milyen okból jogszabálysértő vagy téves.

[73] A felülbírálatnak akadálya, ha a fellebbezés tartalmából nem állapítható meg, hogy a fellebbező fél az elsőfokú bíróság döntésében megjelenő jogi álláspontját milyen okból tartja jogszabálysértőnek. E tekintetben a másodfokú bíróság a fél helyett nem járhat el, nem határozhatja meg azokat a formai vagy tartalmi kellékeket, amelyeket a felülbírálati jogkör gyakorlása során megítél. A felülbírálat az elsőfokú ítéletre vonatkozik, így érdemben csak azok a fellebbezési hivatkozások vizsgálhatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesültek, az egyéb előadást a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyja.

[74] A másodfokú bíróság továbbá a felülbírálat során abból indult ki, hogy a fellebbezési eljárásban a bizonyítás eredményének felülmérlegelése főszabály szerint csak akkor lehetséges, ha az okszerűtlen, vagyis jogszabálysértő [Pp. 369. § (3) bekezdés *a)* pont]. Szűk értelemben vett felülmérlegelésre, azaz a jogszabálysértés megállapítása nélkül a mérlegelés megváltoztatására nincs lehetőség. Az okszerűtlenség akkor állapítható meg, ha a tényállás iratellenes, hiányos vagy logikai ellentmondásokat tartalmaz, továbbá, ha a bizonyítékokból csak a fellebbezéssel támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni. Nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna.

[75] Ha valaki végintézkedés alapján kíván örökölni - vita esetén - őt terheli annak a bizonyítása, hogy a végintézkedés megtörtént, valamint azt is neki kell bizonyítania, hogy fennállnak a végrendelet érvényességéhez szükséges minimális törvényi feltételek (KúriaPfv.I.20.738/2015/19., BH2022. 260.).

[76] A perben az alperesek öröklésből való kiesésének alapjául állított okok körében valamennyi jelentős tény vonatkozásában a felperesek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósan fogadja el, a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének következményeit is ő viseli [Pp. 265. § (1) bekezdés].

[77] Az elsőfokú bíróság az elsődleges kereseti kérelem körében, valamennyi – a Ptk. 7:17. § (1) bekezdésére, az (1) bekezdés *c)* és *b)* pontjaira hivatkozással állított érvénytelenségi ok (az okirat készítésének időpontja az okirattól nem tűnik ki; a több különálló lapból álló végrendelet lapjai nem tartalmazzak folyamatos sorszámozást; a

végrendeletet az örökhagyó nem a tanúk együttes jelenlétében írta alá) tekintetében részletekbe menően vizsgálta a keresetben előadott érvelés megalapozottságát, a szükséges bizonyítást lefolytatta és az ítélete indokolásában jogi következtetéseit aprólékosan megindokolta.

[78] Az I. rendű alperes fellebbezésében azt sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a 26.P.23.694/2020. számú perben beszerzett, szakértői által készített igazságügyi szakértői véleménynek elsőbbséget biztosított minden más bizonyítékkal szemben annak ellenére, hogy az csupán feltételezéseket tartalmaz az örökhagyó aláírásának keltére, a végrendelet megírására szolgáló toll milyenségére, továbbá a végrendelet 2. oldalán található aláírásra vonatkozóan, és ellentétes az azon eljárásban meghallgatott végrendeleti tanúk vallomásával.

[79] A Fővárosi Ítéltábla hangsúlyozza, hogy az I. rendű alperes ezen érvelése téves. Az elsőfokú bíróság a szakvéleményt ugyanis a Pp. 279. § (1) bekezdésének megfelelően a tanúvallomásokkal és az okirati bizonyítékokkal is egybevetette, a beszerzett bizonyítékokat egyenként és összességükben is értékelte, erről az ítélete indokolásában részletekbe menően számot adott. Az értékelő tevékenység az elsőfokú ítélet alapján nyomon követhető, az okszerűtlennek nem tekinthető, nem állapítható meg, hogy a bizonyítékok alapján az elsőfokú bíróságtól eltérő ténybeli és jogi következtetésre lehetne jutni.

[80] A Fővárosi Ítéltábla rámutat arra, hogy a fellebbezés azt nem bontotta ki részletesen, hogy a szakvélemény és a tanúk vallomásai közötti ellentétek milyen konkrét körülményekben mutatkoznak meg, kérelméhez olyan mértékben részletezett indokolást nem fűzött, ami egyértelművé tenné, hogy a saját jogi álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállás megállapítása, vagy a megállapított tények jogi minősítése során milyen hibákat vétett; az ítéletben igen részletesen bemutatott mérlegelés eredménye mennyiben és milyen okból jogszabálysértő vagy téves. A jogorvoslati kérelem érvei az általánosság szintjén maradnak, azokra a Fővárosi Ítéltábla is – sorrendjüket követve – általánosságban reagál.

[81] A másodfokú bíróság kiemeli, hogy az örökhagyó egészségi állapotának (cukorbetegségének) és annak a kognitív képességekre, az írásképre kiható változása, esetleges hatása nem írásszakértői, hanem orvosszakértői kompetenciába tartozó kérdés. Az örökhagyónak a végrendelezkéskor, illetve azt megelőzően fennálló betegsége, állapotának az íráskészségére, írásképpességére kiható változása tekintetében a tényállás megállapítása a bíróság feladata, a releváns bizonyítás felajánlása pedig a tényeket állító fél, adott esetben az alperesek kötelezettsége lett volna, ennek azonban nem tettek eleget. Az alperesek védekezésének érdemi érvelése erre a körülményre nem terjedt ki. A szakértő a szakvéleménye kialakítása során nem hagyta figyelmen kívül a Közjegyzői Iroda névaláírás hitelesítéséhez előnyomott 2019. július 18-i keltezésű adatlapján szereplő aláírásminiatűr sem (61. sorszámú szakvélemény 2. oldal 8. pont, 5. oldal második bekezdése), az I. rendű alperes ezzel ellentétes fellebbezési érvelése téves.

[82] A Fővárosi Ítéltábla hangsúlyozza azt is, hogy az elsőfokú bíróság olyan megállapítást nem tett, hogy a különböző íróeszközök használata önmagában a végrendelet alaki feltételeinek csorbulását jelentené. Ebben a körben a szakvélemény következtetéseiből annak tulajdonított jelentőséget, hogy a végrendelet lapjain az 1/1 és az 1/2 jelölésekhez használt íróeszközök nem azonosíthatók be a kézírással készült részekhez, vagyis a kézírással készült részeknél használt íróeszközökkel fennálló azonosság sem állapítható meg. Ezen megállapításoknak a további bizonyítékokkal, peradatokkal való összevetése alapján jutott arra a megállapításra, hogy végrendelet nem készülhetett az alperesek, illetve a tanúk által előadott időpontban és módon.

[83] A másodfokú bíróság rámutat arra is, hogy a tanúk vallomása a jogvita elbírálásánál a releváns múltbeli tények, a szakvélemény a különleges szaktudást igénylő tények megállapításának alapját képezik, a szakértőnek a perben feltárt és a bíróság által

bizonyítottaknak tekintett, a véleménynyilvánítás szempontjából jelentős tényeket kell figyelembe vennie. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a szakvélemény elkészültét követően a tanúk meghallgatása válna szükségessé azért, hogy a szakvélemény megállapításaira reagálni tudjanak, előadásait ahhoz igazodóan pontosítsák, módosítsák. A tanúvallomás és a szakvélemény is bizonyítási eszközök, amelyekből a bizonyító tények adódnak, a bíróságnak ezekből kell – a Pp. 279. § (1) bekezdésének megfelelő mérlegelő tevékenység során – a bizonyított, jogilag releváns tényeket megállapítania. Az elsőfokú bíróság ezt az értékelő tevékenységet elvégezte, a szakértői vélemény logikai meggyőző erejét, a tanúvallomások hitelt érdemlő voltát értékelte, és ennek alapján – meggyőződése szerint – alakította ki a jogi álláspontját. Ez az értékelő tevékenység az elsőfokú ítéletben nyomon követhető, a gondolkodás, a logika alapvető szabályaival nem áll ellentétben, a bizonyítás eredménye okszerű.

[84] A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a fellebbezés nem tartalmaz az elsőfokú bíróság értékelő tevékenységét az elsőfokú ítéletre reflektáló módon tartalmazó érvelést, ennek alapján az elsőfokú ítélet egyik állított és alaposnak ítélt érvénytelenségi ok vonatkozásában sem volt érdemben felülbíráható.

[85] A Fővárosi Ítéltábla rámutat arra, hogy helyes az I. rendű alperes arra vonatkozó érvelése, hogy a több, különálló lapból álló végrendelet egyes lapjai önálló írásbeli magánvégrendeletnek is minősülhetnek, ha az ezeken a lapokon tett végintézkedés jellegénél fogva önállóan is megtehető, a többi lapon tett végintézkedéssel nincs tartalmilag megbonthatatlan összefüggésben, és mindenben megfelel az alaki érvényességi követelményeknek [Kúria Pfv.20.224/2017/4.]. Az alaki érvényességi feltételek megléte ugyanakkor alapvető feltétel, ami az adott esetben nem érvényesül; ezt pedig a bíróságnak értékelnie kell. A végrendelet első oldalán az örökhagyó és a végrendeleti tanúk aláírása ugyan valóban szerepel, a végrendeleti tanúk ebbéli minősége ugyanakkor nem került feltüntetésre, ez a minőségük a végrendelet ezen oldalából nem tűnik ki. Ennek okán pedig a végrendelet nem felel meg a Ptk. 7:17. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott alaki feltételeknek, így nem tekinthető önálló végrendeletnek.

[86] Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[87] Az I. rendű alperes fellebbezése eredménytelen, a felperesek a másodfokú eljárásban is pernyertesek. A pervesztes I. rendű alperest a másodfokú bíróság a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperesek részére a képviselőlet ellátásával összefüggésben a másodfokú perköltség megfizetésére. Az ügyvédi munkadíj összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően a költségjegyzékben felszámítottal egyező, 90.000 forint + áfa összegben határozta meg.

[88] Az I. rendű alperes teljes személyes költségfeljegyzési joga folytán meg nem fizetett, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése és 46. § (1) bekezdése alapján – a 97.700.000 forint pertárgyértéknek megfelelően – számított 2.500.000 forint fellebbezési illeték megfizetésére a Fővárosi Ítéltábla az I. rendű alperest kötelezte a Pp. 101. § (1) bekezdése, a 102. § (1) bekezdése, valamint a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján.

[89] Az I. rendű alperesnek az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell teljesítenie.

[90] Az egyes adótörvények módosításáról szóló 2022. évi XLV. törvény 70. §-ával megállapított Itv. 78. §-ának (4) bekezdése alapján a fizetendő illeték a bírósági határozat

jogerőre emelkedésétől – a jelen esetben az ítéltáblai határozat meghozatalának napjától – számított 60. napon esedékes.

[91] A másodfokú bíróság tájékoztatja az I. rendű alperest, hogy az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni. Amennyiben a fél az illeték megfizetésére történő felhívásnak önként nem tesz eleget a megjelölt határidőben, az illeték behajtására és megfizetésére az Itv. és az adóigazgatási eljárásokra irányadó jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.

Budapest, 2025. november 13.

Dr. Ribai Csilla s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kovács Éva s.k.
előadó bíró

Dr. Stecbauer Anita s.k.
bíró